Almannamálaráðið

Løgtingið

Dagfesting:	3. november 2017
Mál nr.:	16/00052
Málsviðgjørt:	PL/MFH/HP/MM

Løgtingsmál nr. xx/2017: Uppskot til broyting í løgtingslóg um áseting og javning av almannaveitingum

Uppskot til

Løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um áseting og javning av almannaveitingum

(Pensjónsnýskipan)

§ 1

Í løgtingslóg nr. 107 frá 22. desember 1999 um áseting og javning av almannaveitingum, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 164 frá 24. desember 2015, verða gjørdar hesar broytingar:

1. § 2 verður orðað soleiðis:
"§ 2. Almannaveitingar sambært løgtingslóg um almannapensjónir o.a., løgtingslóg um viðbót til ávísar pensjónistar v.fl. og løgtingslóg um barnagjald til einsamallar uppihaldarar v.fl. verða árliga javnaðar sambært løgtingslóg um javningarprosent til almannaveitingar."

2. § 3, stk. 1, nr. 1, 6. rað verður orðað soleiðis:

Viðbót til fólkapensjón – støk – fødd áðrenn 1. januar 1953	2016	45.252,00

3. Í § 3, stk. 1, nr. 1 verður aftaná 6. rað sett:

Viðbót til fólkapensjón – støk – fødd aftaná 31. desember 1952	2020	57.348,00

4. § 3, stk. 1, nr. 1, 7. rað verður orðað soleiðis:

Viðbót til fólkapensjón – gift hvør – født áðrenn 1. januar 1953	2016	36.372,00

5. Í § 3, stk. 1, nr. 1 verður aftaná 7. rað sett:

Viðbót til fólkapensjón – gift hvør – født aftaná 31. desember 1952	2020	42.444,00

6. Í § 3, stk. 1, nr. 1 verður aftaná 17. rað sett:

Frádráttarfrí inntøkuupphædd fyri fólkapensjónistar – grundupphædd – født aftaná 31. desember 1952	2020	30.000,00

7. § 3, stk. 1, nr. 1, 18. rað verður orðað soleiðis:

Frádráttarfrí inntøkuupphædd fyri fólkapensjónistar – viðbót – født áðrenn 1. januar 1953	2014	61.900,00

§ 2

Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. desember 2019 og er galdandi fyri útgjald av veitingum frá og við januar 2020.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsøkir til uppskotið

Um pensjónsnýskipanina
Høvuðsendamálini við pensjónsnýskipanini eru:

1. At tryggja øllum eina góða pensjón
Øll tey, ið hava lítla ella onga inntøku framíhjá, fara at fáa meira at liva av. Eisini verður møguleiki fyri at fáa framskundaða pensjón, soleiðis at tey, ið eru kropsliga ella sálarliga slitin av arbeiðsávum, kunnu fara frá, áðrenn tey náa fólkapensjónsaldur.

2. At eggja fólki at arbeiða eftir pensjónsaldur
Tey, ið ynskja at arbeiða eftir pensjónsaldur fara at kunna velja at útseta fólkapensjónina, og afturfyri fáa hægri pensjónsútgjald, tá farið verður á pensjón. Eisini lækkar mótrokningarprosentið í viðbótini úr 60% niður í 40%, samstundis sum mótrokning millum hjún verður strikað.

3. At styrkja búskaparliga haldførið
Pensjónsaldurin hækkar ½ ár í 2025 og síðan aftur ½ ár í 2030. Síðan verður sett í verk ein skipan, har pensjónsaldurin verður treytaður av gongdini í miðal lívsævi hjá fólki, ið hava nátt fólkapensjónsaldur. Almannapensjónin verður í størri mun lagað til aðra inntøku, og land og kommunur fáa fleiri skattainntøkur so hvørt talið av pensjónistum hækkar við tað at útgjaldið úr Samhaldsfasta hækkar og fleiri fara at fáa pensjónsviðbót, ið bæði verða skattað við útgjald.

Nærri kunning um samlaðu pensjónsnýskipanina er í hjálagda fylgiskrivi "Pensjónsnýskipan 2020".

Hetta uppskotið er ein partur av lógarpakkanum um pensjónsnýskipan, sum er sett saman av fleiri øðrum lógarbroytingum, sum verða lagdar fyri Løgtingið saman við hesum uppskoti.

Verandi pensjónsskipan hevur nøkur lýti í mun, hvussu hon er sett saman av ymiskum veitingum og í mun til mótrokning av aðrari inntøku. Tey, sum blíva fólkapensjónistar frá og við ár 2020, fara ikki at hava rætt til viðbót til ávísar pensjónistar. Fyri at fólkapensjónistar, sum ikki hava, ella sum bert hava, lágar inntøkur aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta, ikki skulu fáa verri fíggjarlig kor, er neyðugt at hækka viðbótina í fólkapensjónini.

Pensjónsnýskipanin hevur eisini við sær lagaligari mótrokning. T.v.s., at fólkapensjónistar, sum hava aðra inntøku, verða lagaligari mótroknaðir í fólkapensjónini. Fyri at stuðla undir haldførið í nýskipanini er neyðugt eisini at lække markið fyri mótrokning.

1.2. Galdandi lóggáva
Verandi fólkapensjón er sett saman av eini grundupphædd og eini viðbót. Harumframt móttaka fólkapensjónistar eisini útgjald úr Samhaldsfasta og viðbót til ávísar pensjónistar.

Inntøka í 2017 hjá fólkapensjónistum, sum ikki hava inntøku aftrat pensjónini

	Um árið		Um mánaðin		
	Støk	*Gift*	*Støk*	*Gift*	
Grundupphædd	43.068	32.796	3.589	2.733	Skattafrítt
Viðbót	45.252	36.372	3.771	3.031	Skattskyldugt
Viðbót til ávísar pensjónistar	7.608	3.804	634	317	Skattafrítt
Samhaldsfasti	48.300	48.300	4.025	4.025	Skattskyldugt
Ársinntøka áðrenn skatt	**144.228**	**121.272**	**12.019**	**10.106**	
Skattur og gjøld í alt	20.852	17.597	1.738	1.466	
Inntøka eftir skatt og gjøld	**123.376**	**103.675**	**10.281**	**8.640**	

Viðm.: Roknað verður við miðal kommunu- og kirkjuskattaprosenti og eisini er gjald til Heilsutrygd og kringvarpið trekt frá

Grundupphæddin og útgjald úr samhaldsfasta verða veitt uttan mun til aðra inntøku, meðan viðbót og viðbót til ávísar pensjónistar er tengt at aðrari inntøku. Umleið 2/3 av øllum fólkapensjónistum móttaka fullu upphæddina omanfyri.

Stakir fólkapensjónistar, sum hava inntøku hægri enn 60.000 kr. um árið missa rættin til viðbót til ávísar pensjónistar – t.v.s., tá inntøkan fer upp um hesa upphædd, dettur øll upphæddin burtur í einum. Umframt at 7.608 kr. detta burtur í einum, so byrjar mótrokning á 60 %, tá inntøkan fer upp um 61.900 kr. Tað merkir, at fyri hvørjar 100 kr. onnur inntøka fer upp um 61.900 kr., lækkar viðbótin við 60 kr. Havast skal í huga, at umframt lækkingina í viðbótini, verður skattur rindaður av meirinntøkuni, og tað merkir, at effektivi marginalskatturin hjá fólkapensjónistum, sum hava inntøku hægri enn uml. 60.000 kr. um árið, er ógvuliga høgur.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Við hesum uppskotinum hækkar viðbótin í fólkapensjónini hjá teimum, sum fáa fólkapensjón sbrt. pensjónsnýskipanini. Hesir fólkapensjónistar fara ikki at hava rætt til viðbót til ávísar pensjónistar, og fyri fíggjarligu korini ikki skulu broytast til tað verra, er neyðugt at hækka viðbótina í fólkapensjónini.

Inntøka hjá fólkapensjónistum uttan aðra inntøku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, áðrenn og eftir skatt

	Støk		**Gift**	
	Verandi (2017)	*Nýskipan (2020)*	*Verandi (2017)*	*Nýskipan (2020)*
Grundupphædd	43.068	43.068	32.796	32.796
Viðbót	45.252	57.348	36.372	42.444
Viðbót til ávísar pensjónistar	7.608	-	3.804	-
Samhaldsfasti (írokn. mett framskriving)	48.300	67.500	48.300	67.500
Ársinntøka áðrenn skatt	**144.228**	**167.916**	**121.272**	**142,740**
Skattur og gjøld í alt	20.852	31.699	17.597	26.250
Inntøka um árið eftir skatt og gjøld	**123.376**	**136.217**	**103.675**	**116.490**
Inntøka um mðr. eftir skatt og gjøld	**10.281**	**11.351**	**8.640**	**9.708**

Talvan omanfyri vísir, at fólkapensjónistar, ið ikki hava aðra inntøku enn fólkapensjón og Samhaldsfasta, hava somu inntøku áðrenn og aftaná skatt í báðum pensjónsskipanum. T.v.s. at persónurin, ið fyllur 67 ár 31. des. 2019 og tann, sum fyllur 1. januar 2020, koma at hava áleið somu inntøku eftir skatt (um so er, at teir ikki hava aðra inntøku aftrat pensjón og Samhaldsfasta).

Eitt annað endamál við hesum lógaruppskoti er at lækka markið fyri mótrokning. Pensjónsnýskipanin hevur við sær lagaligari mótrokning. T.v.s., at fólkapensjónistar, sum hava aðra inntøku, verða lagaligari mótroknaðir í fólkapensjónini. Fyri at stuðla undir haldførið í nýskipanini er neyðugt eisini at lækka markið fyri mótrokning, sum lækkar úr 61.900 niður í 30.000 kr.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Hjá teimum, sum blíva fólkapensjónistar frá og við ár 2020 hækkar viðbótin við 12.096 kr. um árið hjá støkum og 6.072 kr. um árið hjá giftum. Tey missa rætt til viðbót til ávísar pensjónistar, og tí fara fólkapensjónistar, sum ikki hava inntøku aftrat fólkapensjón og Samhaldsfasta at hava somu inntøku eftir skatt í pensjónsnýskipanini og í higartil galdandi pensjónsskipan.

Eisini lækkar markið fyri mótrokning úr 61.900 kr. niður í 30.000 kr. Hetta hongur saman við, at mótrokningin samstundis verður lagaligari.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Umframt at uppskotið verður lagt til almenna hoyring á heimasíðuni hjá Løgmansskrivstovuni, verður uppskotið eisini sent beinleiðis til eina røð av hoyringspørtum. Fyri eitt samlað yvirlit yvir hoyringspartar verður víst til Fylgiskjal 2 “Trygg og varandi pensjónsskipan”.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Hetta uppskotið er partur av lógarpakkanum um pensjónsnýskipan, og skulu fíggjarligu avleiðingarnar av lógarpakkanum síggjast í eini heild.

Tað skal tó upplýsast, at hetta uppskotið hevur ikki við sær fíggjarligar avleiðingar av týdningi fyri landskassan. Frá 2020 fer talið av fólkapensjónistum, sum hava rætt til viðbót til ávísar pensjónistar, at lækka og harvið eisini útreiðslurnar til endamálið. Men samstundis fer talið av fólkapensjónistum, sum hava rætt til hægri viðbót í fólkapensjónini, at hækka.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Uppskotið hevur við sær umsitingarligar avleiðingar fyri landið. Almannaverkið skal handfara fleiri ymisk gjøld, og tí má telduskipanin tillagast.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna
Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið
Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum
Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir
Uppskotið hevur við sær fíggjarligar avleiðingar fyri ein ávísan samfelagsbólk við tað, at viðbót til fólkapensjón og markið fyri mótrokning (frádráttarfría inntøkuupphæddin) í grundupphædd og viðbót til fólkapensjón verður ymisk alt eftir, nær viðkomandi fólkapensjónistur er føddur og hvør inntøkan er.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum
Uppskotið hevur ikki ávirkan á millumtjóðasáttmálar á økinum.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar
Uppskotið hevur ikki ávirkan á tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.

2.9. Marknaforðingar
Ongar kendar marknaforðingar eru.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv
Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv.

2.11. Skattir og avgjøld
Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir og avgjøld.

2.12. Gjøld
Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?
Uppskotið áleggur ikki fólki skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?
Uppskotið leggur ikki heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunurnar.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?
Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?
Uppskotið hevur ikki aðrar avleiðingar.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1
Til § 1, nr. 1
Sambært uppskoti til løgtingslóg um javningarprosent til almannaveitingar verður tað landsstýrismaðurin í Fíggjarmálum, ið við kunngerð ásetir javningarprosentið fyri komandi árið. Tað verður tí nágreinað í uppskotinum, at almannaveitingar verða javnaðar sambært løgtingslóg um javningarprosent til almannaveitingar.

Til § 1, nr. 2
Sambært pensjónsnýskipanaruppskotinum verða broytingar framdar í vanligu viðbótini til fólkapensjón soleiðis, at upphæddin hækkar fyri pensjónist, føddur aftaná 31. desember 1952, eins og at mótrokningarprosentið lækkar. Hesar broytingar verða tó ikki galdandi fyri pensjónist, føddur áðrenn 1. januar 1953, og tí er neyðugt við eini nágreining í galdandi § 3, stk. 1, nr. 1, 6. rað, so tað greitt framgongur, at talan er um viðbót til støk, sum eru fødd áðrenn 1. januar 1953.

Til § 1, nr. 3
Talan er um nýggja áseting sum tilskilar, at fyri stakar pensjónistar, føddir aftaná 31. desember 1952, verður viðbótin til fólkapensjón hækka.

Til § 1, nr. 4
Eins og viðmerking til nr. 1 so er talan um eina nágreining av, at § 3, stk. 1, nr. 1, 7. rað, bert er galdandi fyri pensjónistar, føddir áðrenn 1. januar 1953.

Til § 1, nr. 5
Talan er um nýggja áseting sum tilskilar, at fyri giftar pensjónistar, føddir aftaná 31. desember 1952, verður viðbótin til fólkapensjón hækka.

Til § 1, nr. 6
Sambært pensjónsnýskipanaruppskotinum verður grundupphæddin fyri pensjónistar, føddir aftaná 31. desember 1952, mótrokningarfrí í aðrari árligari inntøku upp til 30.000 kr. Talan er tí um eina nýggja áseting, ið nágreinar bólkin av pensjónistum, ið ásetingin er galdandi fyri.

Til § 1, nr. 7
Frádráttarfría inntøkuupphæddin í viðbót til fólkapensjón fyri pensjónistar, ið eru føddir áðrenn 1. januar 1953, verður ikki broytt, og tí er neyðugt at nágreina, hvørjir pensjónistar, ið ásetingin fevnir um.

Til § 2
Gildiskoma.

Almannamálaráðið, 3. november 2017.

Eyðgunn Samuelsen
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Javntekstur
Fylgiskjal 2: "Trygg og varandi pensjónsskipan"